

De winter van 1963

Er is al veel geschreven over de winter van 1963, nu vijftig jaar geleden. Toch willen ook wij even terugblikken op deze winter, die we bewust meegemaakt hebben. Wij beperken ons tot wat zich in de Zuidwesthoek in die winter afspeelde. Daarvoor maakten we dankbaar gebruik van het digitale archief van de Leeuwarder Courant. Tussendoor enkele persoonlijke herinneringen aan die winter.

Begin december 1962 is er al een voorproefje met matige vorst. Rond Sinterklaas kan er al geschaatst worden, maar daarna valt de dooi in met zacht en regenachtig weer. Op 22 december komt met de oostenwind de vorst weer terug. Het begin van de koudste winter van de eeuw die tot begin maart zou duren.

Ik ben 15 jaar en zit op het Bogerman in Sneek. Elke dag op de fiets naar school, ook op zaterdagmorgen hebben we nog les. Alleen als de Zuidwesthoekbus door de weersomstandigheden niet kan rijden, kunnen wij uiteraard ook niet op de fiets naar school.

Een dag later wordt er al een vaarverbod voor de Friese wateren afgekondigd. En we krijgen een halve witte kerst, want op tweede kerstdag begint het te sneeuwen. Op 28 december wordt de ronde van Spannenburg al gehouden met een wedstrijd over 60 km. en een toertocht over 70 km. Bij de wedstrijdrijders heeft Anton Verhoeven in Woudsend de leiding van een groepje van tien. Uiteindelijk wordt hij derde, Jeen v.d. Berg wint voor Reinier Paping.

IJclub „WOUDSEND” te WOUDSEND HARDRIJDERIJ VAN MANNEN

**om het kampioenschap van
Wymbritseradeel en IJst,
op zaterdag 29 december.
Prijzen: f 30, f 20, f 10 of
2 x f 5 en wisselbeker.
Aangifte bij De Jong,
Cafeteria, tel. 05141-337,
tot 12 uur.
Inleg f 1.—
Aanvang rijderij 1.30 uur
Minstens 12 deelnemers**

De volgende dag houdt onze eigen ijsclub "Woudsend" een hardrijderij van mannen om het kampioenschap van Wymbritseradeel en IJst. Er zijn 23 deelnemers en Mulder uit Nijezijl wint de eerste prijs van 30 gulden.

Het heeft geijzeld en de wegen zijn spiegelglad. Zo kunnen we niet naar school en o, wat vinden we dat jammer. Aan het eind van de morgen zijn de wegen weer begaanbaar en gaan we toch nog op weg naar Sneek.

Op 30 december wordt Nederland geteisterd door een hevige sneeuwstorm. Friesland krijgt de sneeuwstorm pas tegen de avond. In de Zuidwesthoek vormen zich grote sneeuwduinen. De Zuidwesthoekbussen moeten al vroeg in de avond de busdiensten staken en er raken dorpen geïsoleerd. Er wordt hard gewerkt om de wegen sneeuwvrij te maken maar een felle oostenwind zorgt tijdens de jaarwisseling weer voor sneeuwbanken. Op 3 januari is de Zuidwesthoek nog volledig van de buitenwereld afgesloten door een lang en hoog sneeuwduin in Hommerts.

We fietsen door Hommerts-Jutrijp en wanen ons in het buitenland. Aan beide zijden van de weg en het fietspad hoge bergen sneeuw, die herinneren aan de sneeuwstorm. Op school zijn bijna alle leerlingen van buiten er. De Sneekers laten het echter afweten, ze kunnen niet op school komen vanwege alle sneeuw.... Uiteindelijk sturen ze ons ook maar naar huis.

De busonderneming ZWH wil vanuit Balk via Spannenburg naar Joure te rijden om zo in Sneek te komen. Daarvoor moet eerst een sneewdam bij Wyckel worden weggegraven. De volgende dag is de wind gaan liggen en kunnen grote delen van de Zuidwesthoek worden ontsloten. Alleen de weg Balk-Woudsend is bij Harich nog afgesloten. De bussen uit Lemmer en Balk kunnen weer op de normale manier in Sneek komen. De dooi valt in en dat gaat gepaard met sneeuw. In Zuidwest Friesland valt zo'n 12 tot 15 centimeter sneeuw. De Woudsender damdag op 7 januari gaat ondanks de slechte wegegesteldheid wel door. Er zijn toch nog ongeveer honderd deelnemers aanwezig maar de prominenten buiten Friesland laten het afweten.

Zo langzamerhand zijn we al aardig gewend aan bevroren oorlelletjes, vingertoppen en tenen. Het ontdooien is trouwens wel verschrikkelijk pijnlijk.

De dooi zet niet door en twee dagen later komt de vorst terug. Ja, we krijgen zelfs strenge vorst. Een Elfstedentocht komt in zicht, al is de ijskwaliteit niet zo best. Nee, tussen Woudsend en Sloten zelfs heel slecht. De Luts ziet er ook niet best uit met lagen harde sneeuw. En bij de zuivel-fabriek in Balk ligt een groot wak. Er valt weer sneeuw en dat gaat gepaard met harde wind, zodat zich weer duinen vormen.

Rijders passeren Woudsend tijdens de Ronde van Spannenburg

De melkbussen van de boeren over het water zijn door melkvaarder Hessel Visser met de slee opgehaald en worden overgeladen op een kleine wagen achter de trekker van melkrijder Klaas Visser om naar de zuivelfabriek gebracht te worden.

Op de foto van Feike van der Velde zien we v.l.n.r. melkvaarder Hessel Visser, kaasmaker Jacob Folkertsma, botermaker Lammert van der Zee en op de tractor melkrijder Klaas Visser.

Onder grote belangstelling wordt met een trekker en sneeuwschuiver een baan over het ijs van de Ee gemaakt.

De Zuidwesthoek is ook nu weer een knelpunt. De Elfmerentocht die op 16 januari gehouden zal worden, moet 's morgens op het laatste moment worden afgelast vanwege het slechte weer. Op deze dag maakt voorzitter Hoogland bekend dat de Elfstedentocht gehouden zal worden op vrijdag 18 januari.

Het wordt een moordende tocht, die twee keer door Woudsend komt omdat het via de Luts niet mogelijk is. Dus vanaf Sloten terug naar Woudsend en zo verder over het Heegermeer en de Fluessen. Tegen het middaguur steekt een felle noordooster wind op die de sneeuw over het ijs jaagt. Rond één uur besluit het Elfstedentochtbestuur dat rijders die Woudsend nog niet voorbij zijn, niet verder mogen rijden. Woudsend wordt daardoor het eindstation voor veel rijders. Enkele duizenden toerrijders hebben op dat moment Woudsend nog niet bereikt en zullen nooit voor middernacht de finish in Leeuwarden kunnen bereiken.

Op de dag van de Elfstedentocht moeten we eigenlijk naar school maar we willen de tocht niet missen en gaan dus spijbelen. En zo zien we 's middags rond één uur dat de rijders die terug komen uit Sloten door Klaas Busscher van het ijs worden gestuurd omdat verder rijden onverantwoord is. Lang niet iedereen geeft hier gehoor aan. Van de schoolleiding krijgen de spijbelaars straf, we moeten volgende week op zaterdagmiddag op school blijven en een opstel over de Elfstedentocht schrijven.

Die vrijdagmiddag om drie uur hebben de mensen van de plaatselijke BB in hotel De Watersport ongeveer 70 rijders

behandeld, die met het een of ander letsel de strijd tegen de elementen hebben moeten opgeven. Vijf personen moeten met gebroken ledematen of een hersenschudding naar het ziekenhuis vervoerd worden. O ja, de Elfstedentocht wordt gewonnen door de 31-jarige Reinier Paping uit Ommen.

De volgende dag, zaterdag 19 januari, wordt de Elfmerentocht toch nog gehouden. De tocht wordt ingekort tot vijftig kilometer omdat de weersvooruitzichten niet zo best zijn. Het wordt hierdoor in feite een Zevenmerentocht. Ook dit wordt een zware tocht. De opstekende wind zorgt voor veel stuifsneg en de uitgezette banen raken ondergestoven. Slechts de helft van de bijna 3100 schaatsers volbrengen de tocht. Gelukkig rijden de bussen nog om de gestrande schaatsers terug te brengen.....

We fietsen op de grote weg want op het fietspad is het niet te doen door de sneeuw die er ligt. Vlak voor de Wellebrug halen we twee fietsers in die braaf op het fietspad proberen vooruit te komen. Het zijn twee politieagenten die ons toeroepen dat we moeten stoppen. We schatten onze kansen in en zetten een sprint in, nog steeds op de grote weg. Ze proberen ons op het fietspad te achtervolgen maar geven al gauw op.

De stormachtige oostenwind jaagt de sneeuw metershoog over de wijde vlakten, waardoor de oude sneeuwwallen van de vorige keer in een ommezien vol stuiven. Vrijdagavond en zaterdag zijn sneeuwschuivers, bulldozers, trekkers en grijpers in de weer om de wegen begaanbaar te houden. Het is onbegonnen werk en de weg Woudsend-

De doorkomst van de Elfstedentocht in Woudsend met twee banen, omdat de rijders vanuit Sloten weer terug moeten naar Woudsend om via Heegermeer en Fluessen de route te vervolgen.

Harich raakt opnieuw helemaal dicht door de stuifsnieuw. De Zuidwesthoek is opnieuw volledig geïsoleerd.

We besluiten om over het ijs naar huis te fietsen, dat is vast veel korter dan over de weg. We gaan het ijs van de Geeuw op bij de Waterpoort, ook de ploeg uit Hommerts-Jutrijp gaat mee. Die verlaten ons bij IJlst, zodat we met een kleine ploeg overblijven. Het is al laat in de middag als we in Woudsend aankomen, we hebben er bijna twee keer zolang over gedaan als over de weg.

De weg Woudsend-Harich blijft 61 dagen lang afgesloten voor het verkeer. In de avond van zaterdag 19 januari stuift dit stuk weg voor de zoveelste keer vol sneeuw. Door het gemeentebestuur van Gaasterland wordt besloten de sneeuwbergen door de natuur weer te laten verdwijnen omdat het ruimen al handen vol geld heeft gekost en het wegdek ook al behoorlijk onder die activiteiten heeft geleden. Na het verdwijnen van de sneeuw is de weg afgesloten wegens opdooi. Eind maart wordt de weg weer opengesteld voor alle verkeer. Het betekent niet dat men al die tijd via Woudsend niet in Harich en Balk kan komen, omdat de verbinding via de oude, veel smallere Tropicornerweg wel mogelijk is.

Vanaf 21 februari tot en met de eerste vier dagen van maart hebben we 's nachts strenge vorst. Er worden toertochten over het IJsselmeer gehouden, zowel op de

schaats als per auto. De ijsclub "Eendracht" uit Sloten organiseert op zaterdag 2 maart nog een toertocht over 50 km. waaraan zo'n 500 rijders meedoen.

Toertocht Sloten

De ijsclub „Eendracht” te Sloten organiseerde zaterdag een toertocht over 50 km, de z.g. Acht van Sloten. De deelnemers, ongeveer 500, konden starten in Sloten, Lemmer, Spannenburg, Woudsend en Balk. De route die de deelnemers moesten afleggen voerde o.a. over Brandemeer, Lemster Brekken, Prinses Margrietkanaal en Slotermeer. De toertocht van de ijsclub „Hemelum” over 60 km ging wegens concurrentie van de verschillende toertochten elders niet door.

Leeuwarder Courant, 4 maart 1963

Op 6 maart is het over met de vorst en komt er eindelijk een einde aan een winter, die de geschiedenis ingaat als de barre winter van 1963.

Siemon de Vries